

Svenska Bankföreningen

REMISSYTTRANDE

2010-02-26

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Ny konsumentkreditlag

Ju2009/10522/L2

Sammanfattning

Föreningen anser att departementspromemorian i huvudsak presenterar en bra avvägning mellan en anpassning till direktivet och upprätthållande av den gamla konsumentkreditlagen. Sammanfattningsvis tillstyrker Bankföreningen att:

- Snabblån regleras på samma villkor som andra krediter.
- Ränte- och avgiftsfria krediter samt räntefria krediter som ska betalas tillbaka inom tre månader och som endast är förbundna med obetydliga avgifter undantags.
- Undantagen i 3 § 3 st. för krediter som är förenade med panträtt i fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt eller som är förenade med motsvarande rätt i byggnad som inte hör till fastighet (i fortsättningen benämnt bolån) införs. Dessa undantag är synnerligen angelägna för att undvika konkurrenssnedvridande effekter för dessa krediter. Föreningen vill därtill att lagstiftaren undantar bolån från kravet på att lämna uppgifter om amorteringsplaner (16 §).

- Sverige behåller nuvarande rutiner med annonsering i dagspress, följt av ett senare meddelande till konsumenten, för bolån och liknande krediter.

Föreningen invänder mot att:

- Den uppräknade förhandsinformationen måste lämnas för bolån, även om inte SECCI-blanketten måste lämnas, eftersom förhandsinformationen i konsumentkreditdirektivet inte är anpassad för dessa former av krediter och att det redan finns en europeisk bolånekod med förhandsinformation.
- Sverige inte behåller nuvarande rutiner med annonsering i dagspress för alla typer av krediter.
- Direktivets artikel om ränteändring utvidgats till att avse även avgiftsändringar.

Mot bakgrund av att direktivet i vissa fall är otydligt och inte helt passar in på svenska förhållanden vill föreningen få mer precisa uttalanden i förarbetena om vissa principiellt viktiga frågor. Föreningen anser att det är viktigt att det förtydligas att ångerrätten vid avbetalningskrediter inte medför en ångerrätt också för själva köpet av varan.

Inledning

Bankföreningen välkomnar att det införs enhetliga regler kring konsumentkrediter inom Europa. Föreningen har länge uttryckt stöd för fullharmoniseringsprincipen och menar att likalydande lagstiftning kan gynna såväl konsumenter som näringsidkare. Fullharmoniseringen är emellertid begränsad till det som faller innanför direktivets tillämpningsområde. Vi kan redan nu konstatera att medlemsländerna kommer att implementera direktivet på en rad olika sätt för det som faller utanför tillämpningsområdet. Det grundläggande syftet att skapa enighet kommer bli svårt att uppnå. Som utgångspunkt anser därför föreningen att Sverige bör eftersträva en lagstiftning som ligger så nära direktivet som möjligt, men med en utökad reglering i de fall det anses särskilt påkallat t.ex. beträffande snabbblån. Tillämpningen av direktivet på krediter som idag faller utanför direktivets tillämpningsområde bör enligt föreningen begränsas eftersom direktivet inte har skrivits med dessa i åtanke. Detta gäller i synnerhet beträffande krediter för bostadsändamål och liknande krediter. Föreningen ser därför med tillfredsställelse på att departementet har uppmärksammat behoven av att särreglera dessa krediter i vissa avseenden.

Bankföreningen har följt förhandlingarna kring konsumentkreditdirektivet under en längre tid. Föreningen har haft en hel del synpunkter på direktivets utformning men eftersom direktivet är ett fullharmoniseringsdirektiv och det därmed inte finns några möjligheter till större avvikelser väljer föreningen att inte kommentera det bakomliggande direktivet i någon större utsträckning. Yttrandet kommer i stället att främst lyfta fram bestämmelser där det finns möjligheter till nationell anpassning eller där det finns behov av förtydliganden.

Nedan lämnas mer detaljerade synpunkter indelat efter avsnitten i promemorian

Avsnitt 4: Åtgärder mot snabblån

Föreningen tillstyrker promemorians förslag om att införa samma regler för snabblån som för konsumentkrediter i allmänhet.

Föreningen tillstyrker också departementets ställningstagande att inte sätta upp ett särskilt tidsintervall nattetid under vilken kredit inte kan beviljas eftersom det skulle kunna få oönskade konsekvenser vid annan kreditgivning.

Promemorians lagförslag

2 § Definitioner

Kreditförmedlare

Definitionen av kreditförmedlare bör förtydligas beträffande rekvisitet ”mot ersättning” eftersom det gäller för alla uppräknade situationer. Det bör alltså stå ”en näringsidkare som mot ersättning utan att vara kreditgivare presenterar etc.”. Föreningen efterlyser också en tydligare förklaring till vad som avses med ”mot ersättning”. Av 48 § framgår att kreditförmedlaren ska ge information om avgifter *som konsumenten ska betala* till en kreditförmedlare för dennes tjänster. Detta tyder på att direktivet är tänkt att reglera kreditförmedling som tillhandahålls av kreditförmedlare som tar ut avgifter från konsumenten för sina tjänster.

En vanlig distinktion mellan olika typer av kreditförmedlare är ”bundna” respektive ”fristående” aktörer. I andra europeiska länder är det mycket vanligt förekommande med fristående kreditförmedlare. I Sverige finns endast ett fåtal fristående kreditför-

medlare, vilka har dykt upp på senare år. I Sverige är det däremot utbrett att säljföretag erbjuder bankernas krediter (s.k. point-of-sale intermediaries). Dessa säljföretag har ofta ett avtal med kreditgivaren. Det bör i förarbetena till konsumentkreditlagen förtydligas vilka kreditförmedlare som lagen är tänkt att reglera. Föreningen har uppfattat direktivet på så sätt att det är ”fristående kreditförmedlare” som är tänkta att träffas av bestämmelserna. Föreningen menar att den förmedling som banker bedriver av krediter från eget bolåneinstitut eller finansbolag (som normalt är dotterbolag i förhållande till banken) inte bör räknas som kreditförmedling i förhållande till konsumenten. Inte heller bör ”point-of-sale intermediaries” träffas av bestämmelserna eftersom det i slutändan är kreditgivarens ansvar att se till att konsumenten erhåller rätt information etc. Det framgår också av 9 § att bestämmelserna om förhandsinformation (5-8§§) inte gäller för en näringsidkare som vid förmedling av en vara eller tjänst *i andra hand* verkar som kreditförmedlare.

Överskridande

Föreningen anser att direktivets definition av överskridande bör tas in som en egen definition i konsumentkreditlagen eftersom det finns bestämmelser som särskilt tar sikte på överskridanden i 20 § 3 st. Med överskridande förstås enligt direktivet en *underförstått accepterad* kontokredit genom vilket en kreditgivare tillåter en konsument att överskrida det aktuella saldot på kontot eller den överenskomna kreditlimiten på kontot (artikel 3 e). Överskridande förekommer så vitt föreningen erfar inte på den svenska marknaden. Det är emellertid viktigt att begreppet inte sammanblandas med övertrasseringar vilket motiverar att överskridande tas med i definitionerna. Föreningen föredrar också att begreppet överskridande förs in i 20 § 2 och 3 st. istället för uttrycket ”möjligt för konsumenten att överskrida en kreditgräns” för att undvika begreppsförvirring. Det bör också förtydligas att det inte är övertrasseringar som träffas av den bestämmelsen.

Kreditbelopp

Mot bakgrund av att uttrycket kreditbelopp förekommer på ett flertal ställen i lagtexten samt att det finns en definition i nuvarande konsumentkreditlag anser föreningen att denna definition bör föras över till den nya lagen.

3 § Tillämpningsområdet

Föreningen tillstyrker de uppräknade undantagen från tillämpningsområdet som föreslås i 3 § 1 st. p 1-4. Föreningen välkomnar särskilt att undantag görs för räntefri kredit som ska betalas tillbaka inom tre månader och som endast är förbunden med en obetydlig avgift. Undantaget träffar bland annat s.k. fakturakrediter och föreningen håller med om att det är rimligt att undantag för dessa krediter görs för att motverka risken att skapa onödigt administration för företag. Undantaget inbegriper även kontokrediter där kreditutrymmet endast är ställt till tre månader och kommer därmed att träffa vissa betalkort. Mot bakgrund av att direktivet särskilt undantar dessa krediter anser föreningen att det är rimligt att även de faller utanför den nya konsumentkreditlagen. Risken finns annars att svenska kreditgivare missgynnas i förhållande till andra kreditgivare inom EU. Dessutom regleras betalningar utförligt i den kommande lagen om betalningsinstitut och betaltjänster samt i den kommande lagen om obehöriga transaktioner med betalningsinstrument.

Föreningen ifrågasätter varför undantag inte införs för kreditavtal som ingås med värdepappersföretag eller med kreditinstitut i syfte att göra det möjligt för en investerare att genomföra transaktioner med finansiella instrument när det är värdepappersföretaget eller kreditinstitutet som beviljar krediten som dessutom självt medverkar i transaktionen. I promemorian hänvisas endast till att det inte finns tillräckliga skäl att undanta dessa avtal från den nya lagens tillämpningsområde utan att det preciseras varför. Föreningen instämmer härutöver med de synpunkter som lämnas i Fondhandlarenföreningens yttrande i denna del.

Föreningen tillstyrker undantagen i 3 § 3 st. för bolån och liknande krediter. För dessa krediter gäller inte bestämmelserna om förhandsinformation i 5 § tredje stycket, om ångerrätt i 21–25 §§ eller om uppsägning av kreditavtal med obestämd löptid i 37 §. Undantagen är synnerligen angelägna att införa för att undvika konkurrenssnedvridande effekter för dessa krediter och sätta svenska kreditgivare och kredittagare i en sämre position än motsvarande parter i andra EU-länder.

I lagtexten anges undantag för kredit som är förenad med panträtt i fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt eller som är förenad med motsvarande rätt i byggnad som inte hör till fastighet. På sid 137 i promemorian anges att undantaget omfattar lån med säkerhet i fast egendom, tomträtt, bostadsrätt eller byggnad på ofri grund. Direktivet undantar kreditavtal för vilka det som säkerhet finns en inteckning eller en annan jämförbar vanligt förekommande säkerhet i en medlemsstat i fast egendom eller för vilka det

som säkerhet finns en rättighet med anknytning till fast egendom samt kreditavtal som är avsedda för att förvärva eller behålla äganderätt till mark eller en befintlig eller planerad byggnad. För att det inte ska råda några tveksamheter om vilka krediter undantagen omfattar bör det också förtydligas att kredit som är förenad med panträtt i andel i bostadsförening eller andra typer av andelslägenheter inkluderas.

Föreningen välkomnar undantaget beträffande kravet att tillhandahålla SECCI-blanketten enligt 5 § 3 st., men konstaterar att kreditgivare trots det måste tillhandahålla all uppräknad förhandsinformation enligt 5 § 1 st. Effekten av regellättnaden beträffande skyldigheten att tillhandahålla blanketten motverkas därmed. Kreditgivare blir likväl tvungna att uppfylla krav på förhandsinformation som inte är anpassad för bolån. Svenska kreditgivare tillhandahåller sedan länge en bolånekod (ESIS) som är en gemensam förhandsinformation inom EU. För närvarande pågår en omfattande studie där kommissionen ser över ESIS och anpassar den till kunders behov. Testgrupper med konsumenter har bland annat fått ta ställning till ESIS utformning i syfte att öka läsförståelsen¹. Föreningen menar att det bör vara tillfyllest att kreditgivare använder sig av den etablerade standarden för förhandsinformation som finns på bolåneområdet. Föreningen anser också att konsekvenserna för konsumenterna blir negativa. För mycket information med olika syften bidrar inte till enkelhet och lättförståelighet för konsumenterna. Undantaget bör därför utvidgas till att omfatta även 5 § 1 st., dock med en tillagd skrivning i 5 § om att förhandsinformation även bör lämnas för bolån i enlighet med god sed på marknaden.

Föreningen vill härutöver att lagstiftaren undantar bolån från kravet på att lämna uppgifter om amorteringsplaner (16 §). Se kommentarer till 16 § nedan.

4 § Marknadsföring

Enligt 4 § andra stycket ska viss information lämnas (punkt 1-7) om det är fråga om marknadsföring där en *räntesats*, en avgift eller någon annan kostnad anges. Föreningen vill erinra om att det med räntesats i detta sammanhang inte avses den effektiva räntan och att detta bör tydliggöras.

---

¹ CONSUMER TESTING OF POSSIBLE NEW FORMAT AND CONTENT FOR THE ESIS ON HOME LOANS, FINAL REPORT: http://ec.europa.eu/internal_market/finservices-retail/docs/credit/esis_report_en.pdf

5 § Förhandsinformation

Begreppet "rimlig tid"

I bestämmelsen anges att näringsidkaren ska lämna förhandsinformation i rimlig tid innan ett kreditavtal ingås. Vad som avses med begreppet "rimlig tid" är dock oklart. På sid 143 i promemorian förklaras det med att näringsidkaren är skyldig att ge information om han eller hon vid marknadsföringen lämnar ett erbjudande till konsumenten som kan besvaras av denne utan ytterligare förhandlingar, antingen genom att konsumenten accepterar erbjudandet eller genom att konsumenten i sin tur lämnar ett anbud till näringsidkaren. Senast vid detta tillfälle måste informationen ha lämnats. Det står vidare att informationen normalt inte kan ges omedelbart före det att avtalet ska ingås. Dessa uttalanden bidrar tyvärr inte till att begreppet klargörs ordentligt.

Paralleller kan dras till 3 kap. 3 § distans- och hemförsäljningslagen (DHL) som också uppställer krav på att tillhandahålla förhandsinformation i "rimlig tid" innan ett distansavtal ingås. I juni 2005 utarbetade Bankföreningen tillsammans med Fondhandlareföreningen en rekommendation angående förhandsinformation enligt 3 kap. 3 § DHL. I samband med detta träffade föreningarna företrädare för Konsumentverket (KOV) och Finansinspektionen (FI). Detta för att kunna klargöra myndigheternas uppfattningar om hur medlemsföretagen på ett rimligt sätt ska kunna uppfylla lagens krav. Rekommendationen överlämnades för eventuella synpunkter till KOV och FI som bägge förklarade att de inte hade någon invändning.

Av rekommendationen framgår att föreningarna har funnit att begreppet "i rimlig tid", såvitt avser kreditinstitutens internetverksamhet, måste tolkas på så sätt att informationen får lämnas och distansavtalet ingås *under en och samma Internetsession*. Såväl KOV som FI har underhand framfört att myndigheterna inte kommer att ställa krav på att systemen ska utformas på så sätt att kunderna ska tvingas att logga ut, därefter begrunda informationen och sedan logga in igen. Det är tillräckligt om informationen lämnas så sent som omedelbart innan kunden ingår avtalet. En annan lösning skulle motverka syftet med lagstiftningen i så motto att det skulle försvåra för kunderna att ingå avtal på distans i förhållande till att ingå avtal på ett bankkontor.

Vid kreditgivning på bankkontor eller vid ett annat säljställe väcker begreppet ”rimlig tid” dock en hel del tolkningsfrågor. Bankföreningen menar att det, på samma sätt som det har ansetts orimligt att tolka DHL:s bestämmelser så att konsumenten måste logga ut för att begrunda informationen, även bör anses orimligt att hävda att kunder som vill köpa t.ex. en hushållsmaskin på kredit först måste gå hem från affären och begrunda informationen för att sedan återkomma vid ett annat tillfälle. Bankföreningen instämmer självfallet med att konsumenten måste få möjlighet att sätta sig in i och överväga informationen. Konsumenten bör ha en rimlig chans att läsa igenom förhandsinformationen innan avtalet sluts, mer än så bör dock inte tolkas in i begreppet ”rimlig tid”. En annan ordning skulle fördröja och onödigt byråkratisera kreditgivningsprocessen vilket inte heller ligger i konsumenternas intresse.

Informationskraven punkten 1-19

Föreningen vill fästa uppmärksamhet vid att det inte bör vara krav på att förhandsinformationen ska utgöra en offert till konsumenten. Det är inte möjligt för en kreditgivare att lämna en bindande och individuellt anpassad offert innan en kreditprövning har gjorts. Exakt hur ett avtal bör utformas vet inte kreditgivaren förrän denne fått mer information om kundens ekonomiska förutsättningar. Det bör därför finnas möjlighet att ge ett visst utrymme för att räntesatser etc. kan ändras beroende på senare utförd kreditprövning eller andra ändrade förutsättningar. Föreningen ställer sig också frågande till hur pass individanpassad informationen kan vara i detta skede. Det bör därför klarläggas att kreditgivarna kan anses uppfylla en icke bindande förhandsinformation genom att ange ungefärliga prisuppgifter beräknade utifrån vissa givna förutsättningar (t.ex. om inkomsten är över 100 000 kr/år) och att de exakta kostnaderna slutligen anges i kreditavtalet. Finansinspektionen och/eller Konsumentverket skulle om detta anses vara förenligt med direktivet kunna uppställa närmare riktlinjer kring detta.

Skulle förhandsinformationen ses som en offert där kreditgivaren förväntas komma med bindande anbud till konsumenten förutsätter det att en kreditprövning måste göras. Detta får långtgående konsekvenser. Till att börja med måste det finnas kapitaltäckning för ett kreditlöfte. Inhämtandet av kreditupplysningar medför därtill en kostnad för kreditgivaren och om kreditgivare måste ta kreditupplysningar i mycket högre grad än tidigare leder det i förlängningen till ökade kostnader för hela konsumentkol-

lektivet. Kreditupplysningsföretag noterar regelmässigt antalet förfrågningar de senaste tre åren, uppgift om när frågan ställdes och vem som ställde den.

Av artikel 5 p1 i konsumentkreditdirektivet framgår att kreditgivaren ska, på grundval av de kreditvillkor som erbjuds av kreditgivaren samt, i förekommande fall, *de önskemål som uttryckts* och *den information som tillhandahållits av konsumenten*, lämna konsumenten den information som denne behöver för att kunna jämföra olika erbjudanden och fatta ett välgrundat beslut om huruvida ett kreditavtal ska ingås.

Vad det gäller formuleringen ”de önskemål som uttrycks” bör detta inte tolkas som att förhandsinformationen måste vara helt individuellt anpassad, utan bör snarare tolkas som att konsumenten ger uttryck för att han eller hon är intresserad av en viss typ av kredit (kontokredit, blacolån etc.). Vad det gäller formuleringen ”den information som tillhandahållits av konsumenten” noterar föreningen att det inte förutsätts någon kreditprövning i detta skede utan det snarast bör vara fråga om overifierad information av allmän karaktär från konsumenten. Det kan t.ex. vara information om att konsumenten uppgett att han/hon har fast inkomst och därför kan anses vara aktuell för en viss typ av lån.

Av 5 § punkten 6 framgår att information om räntan ska ges. Det normala förfarandet idag är att kreditgivare sätter priset anpassat till kreditrisken. Idén bakom riskdifferentierad prissättning är att lånegivaren ska ha en högre säkerhetsmarginal vid utlåning till personer eller företag som har en hög kreditrisk, och en lägre säkerhetsmarginal för de med låg kreditrisk. Genom att basera priset på gäldenärens kreditrisk ges rätt pris till rätt motpart, vilket bidrar till att fler kreditvärdiga personer och företag beviljas kredit. Skulle kreditgivare tvingas att, redan i förhandsinformationen och innan kreditprövningen, ge bindande besked om en exakt ränta för krediten, anpassad till varje kund, omöjliggörs riskdifferentierad prissättning, vilket i sin tur är till nackdel för konsumentkollektivet i stort eftersom det skulle leda till en fördyring av krediterna. Produktutbudet riskerar härtill att standardiseras vilket är negativt ur konkurrenshänseende. Föreningen menar därför att det vore rimligt att föreningen, i dialog med Finansinspektionen och Konsumentverket, kommer överens om att uppgifter om exempelvis ränta samt avbetalningars storlek kan anpassas till vissa givna standardexempel. Kraven på detaljeringsgrad i förhandsinformationen visar också på hur dåligt dessa fungerar för bolån eftersom dessa i högsta grad bör kunna anpassas till de specifika förut-

sättningarna i det enskilda fallet. Inte sällan är också räntan föremål för individuella förhandlingar mellan kreditgivare och konsument.

Undantaget för bolån m.m.

Av 3 § 3 st. framgår att kravet på att tillhandahålla SECCI-blanketten inte gäller för bolån. Bankföreningen välkomnar detta undantag. Som påtalats ovan invänder emellertid föreningen mot att kreditgivarna likväl måste uppfylla samtliga informationskrav enligt 5 § 1 st. punkten 1-19. Vissa av dessa informationskrav blir ytterst svåra att uppfylla beträffande bolån. Bolån löper ofta under mycket lång tid och det blir till exempel ogörligt att på förhand meddela avbetalningarnas storlek, antal, förfallotidpunkter etc. för hela avtalsperioden. Informationskraven är inte anpassade för bolån. Istället bör även fortsättningsvis användas den särskilda bolånekod som utvecklats på området. Risker finns dessutom att viktig information för kunden om bolån går förlorad om bolånen tvingas lyda under informationskraven för "vanliga" konsumentkrediter. /Se även kommentaren till 3 § 3 st. ovan.

7 § Förhandsinformation för kreditavtal som avser en kontokredit som ska betalas tillbaka på uppmaning eller inom tre månader

I Sverige torde det inte vara vanligt att uppställa krav på att krediter ska betalas tillbaka "på uppmaning". Kan det vara aktuellt vid s.k. överskridanden, som är vanligt förekommande i andra länder inom EU?

10 § Marknadsstörningsavgift

Föreningen anser att det är ett rimligt ställningstagande att näringsidkarens skyldighet att tillhandahålla förklaringar (11§) inte ingår i uppräkningsordningen i 10 §. Skulle ordningen vara en annan skulle en mängd svårlösta situationer uppstå där ord står mot ord huruvida näringsidkaren uppfyllt sin förklaringskyldighet, vilket i sin tur skulle leda till ökad dokumentation och administration.

11 § Näringsidkarens skyldigheter att tillhandahålla förklaringar

Bankföreningen tillstyrker att direktivets bestämmelse om kreditgivarens förklaringskyldighet genomförs tillsammans med tidigare bestämmelse om god kreditgivnings-sed. Föreningen instämmer även med att införande av en avrådningskyldighet vore alltför långtgående och skulle kunna uppfattas som ett opåkallat intrång i angelägenheter som näringsidkaren inte har med att göra.

Redan idag tillhandahåller kreditgivare förklaringar i sin dialog med kunderna så bestämmelsen bör i praktiken inte innebära någon större förändring. Det bör dock tydliggöras att skyldigheten att tillhandahålla förklaringar bör ses utifrån situationen i det enskilda fallet. Förklaringskyldigheten bör till exempel inte utgöra hinder för kreditgivning på distans, särskilt mot bakgrund av att konsumenten får så pass utförlig förhandsinformation. Det bör t.ex. räcka med att hänvisa till att kunden kan ta personlig kontakt med banken om han eller hon önskar få utförligare förklaringar. På sid 155 i promemorian står att det måste finnas möjlighet för konsumenten att muntligen ställa frågor till, och utan dröjsmål få dessa besvarade, av en särskilt för ändamålet utsedd person. Detta uttalande måste modifieras. Det kan väl inte vara avsikten att kreditgivare ska utse särskild personal, likt klagomålsansvariga, som tar emot frågor om krediter? En sådan ordning vore alltför långtgående och det bör enligt föreningens mening räcka med att hänvisa konsumenten att ta kontakt till exempel med ansvarig personal på banken eller hos kreditförmedlaren.

12 § Kreditprövning

I Sverige finns sedan länge bra rutiner för att utföra kreditprövningar. Kreditupplysningar, och i synnerhet den standardiserade riskbedömning som tillhandahålls av UC och andra kreditupplysningsföretag, har central betydelse för infrastrukturen för kreditgivning till privatpersoner. Särskilt stor betydelse har kreditupplysningarna vid mindre krediter som till exempel blacolån i bank, avbetalningsköp i detaljhandeln och finansiering av bilar. I alla dessa sammanhang kan en kredit normalt erhållas på ett enkelt sätt förutsatt att det kan säkerställas att kunden har god återbetalningsförmåga.

Det normala förfarandet för denna typ av krediter är att en förfrågan sänds elektroniskt från det företag som förmedlar krediten till kreditinstitutet. Kreditinstitutet gör sedan en kreditbedömning baserad på egen intern information och information som inhämtas från UC eller något annat kreditupplysningsföretag. Från kreditupplysningsföretaget

erhålls uppgifter om kunden avseende inkomst, betalningsskötsel m.m. samt en riskpoäng. Kreditinstitutet tillämpar sedan en beslutsmodell som bygger på den sammantagna informationen. Den högkvalitativa information som finns tillgänglig i svenska offentliga system, ofta genom kreditupplysningsföretag, möjliggör därmed en kreditbeviljning som är effektiv och bekväm för konsumenten. Samtidigt ger kreditupplysningsinformationen kreditgivaren goda möjligheter att bedöma kundens kreditvärdighet och sitt eget risktagande.

Även bolån och andra större krediter beviljas i huvudsak på detta sätt, även om kontroll av till exempel fastighetens värde och andra riskhanteringsaspekter för dessa krediter normalt medför en något mindre automatiserad process.

Bankföreningen utgår från att Sverige kan behålla de nuvarande rutinerna i samband med kreditprövning oförändrade, men med den viktiga skillnaden att även s.k. snabb-lån kommer att bli föremål för kreditprövning.

I 12 § andra stycket görs ett undantag från kravet på kreditprövning för den situationen att kreditgivaren och konsumenten kommer överens om en obetydlig ökning av krediten. I promemorian görs uppskattningen att om ökningen understiger ca fem procent bör det kunna uppfattas som en obetydlig ökning. Det framkommer dock inte hur departementet kommit fram till just denna procentsats och Bankföreningen efterlyser närmare förklaringar kring detta ställningstagande.

13 § Information vid avslag på kreditansökan

På sid 159 i promemorian står det att ett sätt för näringsidkaren att lämna information om uppgifter som hämtats ur ett kreditupplysningsföretags databas kan vara att uppdraga åt kreditupplysningsföretaget att lämna den. I så fall kan den anses lämnad genom den kreditupplysningskopia som ska tillställas en omfrågad person enligt 11 § kreditupplysningslagen (KUL).

Bankföreningen välkomnar att kreditgivarens krav att ge information vid avslag på kreditansökan kan tillhandahållas genom kreditupplysningskopia enligt 11 § KUL. Föreningen noterar också kommentaren om att det med databas i första hand avses kreditupplysningsföretagens databaser, men även sådana som förs av myndigheter om-

fattas. Föreningen anser att detta bör förtydligas även direkt i lagtext så att det inte uppstår missförstånd kring huruvida kreditgivarens egen interna information innefattas i bestämmelsen.

14 § Kreditavtalet

Föreningen tillstyrker att formkravet beträffande att kreditavtal ska undertecknas av konsumenten eller signeras av denne med en avancerad elektronisk signatur tas bort. Föreningen instämmer i att det bör vara tillräckligt att avtalsinnehållet nedtecknas i någon varaktig och läsbar form som är tillgänglig för konsumenten. Att ett skuldförhållande mellan en bank och en kund har uppkommit är idag inte särskilt problematiskt att bevisa eftersom pengarna rent konkret bokförs på kundens konto i samband med att krediten beviljas. Det är dock inte helt klarlagt vad som avses med ”varaktig form”.

Varaktigt medium definieras i såväl direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster och konsumentkreditdirektivet som betaltjänstdirektivet. Dessa definitioner är dock i grunden otydliga och i ingresserna till de olika direktiven lämnas olika förklaringar till vad som avses med varaktigt medium. Enligt skäl 20 till direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster räknas som varaktiga medier bl.a. disketter, CD-rom, DVD och den hårddisk i konsumentens dator på vilken elektronisk post lagras men *inte* webbplatser på Internet, utom de som uppfyller de kriterier som ingår i definitionen av ett varaktigt medium. I samband med remissbehandlingen av direktivet påtalade Sveriges advokatsamfund att ingressatsen skulle kunna tolkas som om webbaserad e-post (t.ex. en hotmail- eller sprayadress) aldrig kan omfattas, eftersom sådan e-post inte lagras på hårddisken i konsumentens dator utan på en server som är placerad utanför konsumentens direkta kontroll. Enligt regeringen kan dock ingressens exemplifierande uppräkningslista knappast föranleda denna typ av motsatslut (prop. 2004/05:13 sida 45). Dessutom finns en utvidgad tolkning av ”varaktigt medium” i skäl 24 i betaltjänstdirektivet. Enligt detta bör kraven på förhandsinformation om ramavtal lämnas på papper eller via något annat varaktigt medium, till exempel kontoutdragsskrivare, disketter, cd-romskivor, dvd-skivor och hårddiskar i persondatorer på vilka e-post kan lagras *samt* webbplatser, såvida de är tillgängliga för användning i framtiden under en tid som är lämplig för informationens syfte, och som tillåter oför-

ändrad återgivning av den bevarade informationen. Kommissionen har härutöver kommenterat definitionen av ”varaktigt medium” på den blogg som skapades i samband med implementeringen av betaltjänstdirektivet.

Det kan också diskuteras vad som avses med uttrycket ”oförändrad återgivning av den bevarade informationen” i definitionen. Det är i praktiken fullt möjligt att ändra i e-postmeddelanden eller inkommande filer om informationen inte har tillförts någon form av förändringsskydd, t.ex. signerats med en elektronisk signatur. Det har dock aldrig varit tanken bakom definitionen, och bör inte heller ses som ett krav. Samtidigt som ordalydelsen i definitionen ger sken av krav på förändringsskydd mildras detta i direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster genom exemplifieringen i ingress 16 där lagring av e-post på hårddisk nämns som exempel.

Mot bakgrund av att begreppet varaktig form (varaktigt medium enligt direktivet) återkommer på flera ställen och att begreppet inte får anses helt klarlagt uppkommer följdfrågan vad det får för effekt om ett avtal *inte* har dokumenterats i varaktig form. Att ett avtal dokumenterats i en form som inte anses varaktig bör, enligt föreningen, inte medföra att avtalet i sig anses ogiltigt i den meningen att själva skuldförhållandet faller. Det blir snarare en fråga om bevisning att styrka att ett avtal faktiskt ingåtts. Föreningen anser att denna problematik bör beröras i kommande proposition.

I andra meningen står det att näringsidkaren ska ge ett exemplar av kreditavtalet. Föreningen vill här erinra om att det i den engelska versionen av konsumentkreditdirektivet står att ”All the contracting parties shall receive a *copy* of the credit agreement”. I många fall kommer förmodligen avtal även i fortsättningen att undertecknas av konsumenten och finnas i en originalhandling. Det bör därför stå att konsumenten har rätt att få en kopia av avtalet eftersom begreppet exemplar även kan anses innefatta originalhandlingen. Även i nuvarande 9 § används begreppet kopia.

Enligt punkten 2 ska det i avtalet anges kreditgivarens, konsumentens och, i förekommande fall, kreditförmedlarens namn och adress. Här bör man dock ta höjd för problematiken kring skyddad identitet där ibland endast uppgift om kontaktadress vid Skatteverket framgår.

Enligt punkten 9 ska konsumenten ha rätt att på begäran och utan avgift under kreditavtalets löptid få en amorteringsplan. Föreningens kommentar till 16 § anger varför undantag bör göras för bolån avseende amorteringsplan.

Enligt punkten 15 ska avtalet innehålla uppgift om säkerheter eller försäkringar som kreditgivaren har begärt. Det bör klarläggas om detta ska gälla även i de fall säkerhet lämnats för krediten i annan handling än kreditavtalet exempelvis vid separat borgensförbindelse/pantsättning eller generell säkerhet.

16 § Amorteringsplan

Föreningen anser att bolån bör undantas från kravet på att lämna uppgifter om amorteringsplaner. Dessa typer av lån löper vanligen under mycket lång tid, t.ex. 40 år, och har en kredittid som är indelad i villkorsperioder som motsvarar räntebindningstiden. Inte sällan överenskommes nya ränte- och amorteringsvillkor för varje villkorsperiod. Mot denna bakgrund är det inte möjligt att sammanställa en amorteringsplan för hela avtalsperioden. Föreningen vill också påtala att det inte går att sammanställa amorteringsplaner för kreditkort. Uppkommen skuld på kreditkort varierar vanligtvis från månad till månad, och kunden kan ofta själv välja hur mycket han eller hon ska betala tillbaka för en viss period.

19 § Ränta och avgifter

Artikel 11 i konsumentkreditdirektivet avser endast ändring av krediträntan och inte avgiftsändringar. Vad det gäller avgiftsändringar räcker det enligt direktivet att det framgår av avtalet ”på vilka villkor dessa kostnader kan ändras”, artikel 10 punkten 2 k. (För vissa kontokrediter enligt artikel 12.2 gäller dock att konsumenter ska informeras om ränta och avgiftshöjningar innan ändringen träder ikraft.) Detta innebär att den svenska regleringen kring avgiftsändringar blir strängare i förhållande till andra medlemsländer. Föreningen anser därför att Sverige bör kunna behålla nuvarande rutiner för information om ändrade avgifter oförändrade.

De skärpta kraven som innebär att avgifts- och ränteförändringar måste meddelas genom brev eller liknande meddelande till konsumenten innebär en ökad administrativ börda för bankerna som kan komma att leda till ökade kostnader för konsumenterna. Vidare kommer rutinskrävningen att leda till en betydande miljöbelastning när miljon-

tals brevutskick rörande ränte- och avgiftsförändringar ska genomföras vid varje justering av räntan. Om proceduren vid ränteändring blir administrativt krävande och kostsam finns en risk för att bankerna måste arrangera upplåningen med ökad långfristighet för att skapa en trögare rörlighet i räntesättningen för att undvika att justera räntan för ofta. Det finns också en risk att det på sikt kommer att skapas en buffert i räntemarginalen för att bankerna ska kunna minska frekvensen av räntejusteringar.

Föreningen ifrågasätter därför om de konsumentskyddshänsyn som ligger bakom regeländringen verkligen kan anses uppväga de nu nämnda negativa effekterna. I Sverige finns en lång tradition med annonsering i dagspress med efterföljande meddelande och eftersom räntejustering inte får ske utan att det föreligger ökade upplåningskostnader m.m. har föreningen svårt att se att regelskärpningen fyller någon funktion.

Föreningen välkomnar förslaget om att för bolån behålla nuvarande rutiner med annonsering i dagspress, följt av ett senare meddelande till konsumenten, men skulle helst se att detta skulle gälla även för övriga krediter. Föreningen vill också påtala att information om ränteändringar inte kan förväntas vara anpassad på individuell nivå för varje enskild konsument. På sid 97 står det att informationen ska omfatta betalningarnas belopp efter det att den nya krediträntan trätt ikraft och uppgift om betalningarnas antal och frekvens, om dessa har ändrats. Föreningen anser att bankerna bör kunna informera generellt om ränteändringen initialt och att det först av nästföljande avisering framgår de närmare detaljerna som är specifika för respektive konsument. Det bör också framhållas att Sverige, i motsats till många andra länder inom EU, uppställer detaljerade regler för på vilka grunder en kreditgivare har rätt att ändra räntesatsen samt att avgifter endast får tas ut om de motsvarar kostnader som kreditgivaren har för krediten. Risken för att kreditgivare helt omotiverat ökar konsumentens kostnader bör därför vara liten här, vilket kan motivera en viss regellättnad ur ett svenskt perspektiv.

Konsumentkreditlagens förhållande till betaltjänstlagen

Föreningen vill erinra om att regeringen i lagrådsremissen till den nya lagen om betalningsinstitut och betaltjänster konstaterar att de regler som uppställs i konsumentkreditlagen (1992:830) gäller *före* betaltjänstdirektivets bestämmelser. Detta får till följd att de regler som gäller exempelvis information till en konsument om villkorsändringar rörande räntor och avgifter som anges i 13 § nuvarande konsumentkreditlag är tillämpliga på de avtal som är såväl ramavtal enligt betaltjänstdirektivet som kreditavtal enligt

konsumentkreditlagen. Bestämmelserna i konsumentkreditlagen gäller före de bestämmelser avseende t.ex. information om ränte- och avgiftsändringar som anges i den nu föreslagna lagen om betalningsinstitut och betaltjänster. Mot denna bakgrund anser föreningen att det också för tydlighetens skull bör föras in en motsvarande skrivning i förarbetena till den nya konsumentkreditlagen.

20 § Kontoutdrag och underrättelser vid kontokrediter

I 20 § andra stycket finns bestämmelser om kontokreditavtal som ger konsumenten möjlighet att överskrida en överenskommen kreditgräns. Föreningen anser att begreppet ”överskridande” bör föras in i denna bestämmelse för att tydliggöra att den gäller för just dessa slag av krediter och inte för övertrasseringar, se kommentaren till 2 § ovan.

Även tredje stycket avser information som kreditgivaren ska lämna vid ”överskridande” om överskridandet pågått en månad. Det bör här förtydligas att bestämmelsen gäller just överskridande och att den inte är tillämplig vid övertrasseringar.

21- 25 §§ Konsumentens ångerrätt

I Sverige är avbetalningsköp en mycket vanligt förekommande finansieringsform t.ex. vid köp av bilar. Avbetalningsköp innebär att samma avtal utgör både köpekontrakt och finansieringskontrakt och en fråga som bör förtydligas är vilken effekt ångerrätten får för dessa typer av krediter. Justitiedepartementet har vid en hearing som anordnades den 19 januari 2010 uttalat uppfattningen att det är själva krediten som kan ångras, och inte köpet i sig om det inte finns en sådan ångerrätt för varan. Bankföreningen instämmer i denna tolkning men önskar att denna uppfattning förtydligas i kommande proposition för att undvika eventuellt framtida missförstånd kring detta.

Avbetalningsköp kan delas upp i två huvudsakliga kategorier:

- Vid så kallad ”trepartslösning” vänder sig en kund som t.ex. vill köpa en bil till en bank/finansbolag. Ett avbetalningsavtal undertecknas mellan finansbolaget och kunden innebärande att finansbolaget säljer bilen till kunden. Därmed kan finansbolaget utnyttja bilen som säkerhet om det skulle bli aktuellt. Finansbolaget beställer sedan bilen av leverantören. Ibland kan beställningen innebära att

finansbolaget annullerar en av kunden tidigare gjord beställning av bilen. Därefter levereras bilen till kunden och krediten börjar löpa.

- Vid så kallad "tvåpartslösning" finns ett leverantörssamarbete mellan leverantören och finansbolaget som innebär att finansbolaget regelbundet köper avbetalningskontrakt av leverantören. Det går till så att när en kund bestämmer sig för att köpa en bil hos leverantören gör leverantören först en kreditprövning via finansbolagets system, vilket erfordras för att finansbolaget ska köpa avbetalningskontraktet. Beviljas krediten tecknar leverantören och kunden avbetalningskontraktet. Så fort bilen har levererats överlåter leverantören sina rättigheter enligt avbetalningskontraktet till finansbolaget och därmed blir finansbolaget kreditgivare i förhållande till kunden.

I båda dessa fall vore det orimligt om en konsument som köpt en bil genom avbetalningsköp skulle kunna ångra såväl lånet som bilköpet eftersom det normalt inte finns ångerrätt på den typen av varor. En bil som levererats till kund, varpå kunden ångrar sig efter 14 dagar, betraktas som begagnad och förlorar därmed avsevärt i värde och det vore oskäligt om finansbolaget tvingas stå för den värdeminskningen. I promemorian står det på sid 109 att det enligt konsumentkreditdirektivet är tillräckligt att det av kreditavtalet framgår att krediten är avsedd för köp av en viss vara eller tjänst för att konsumenten inte ska vara bunden av det om han eller hon utnyttjar *en ångerrätt beträffande varan eller tjänsten*. Konsumentkreditdirektivet anges även ha ett vidare tillämpningsområde än direktiven som rör distansavtal och hemförsäljningsavtal som förutsätter att det föreligger ett kombinerat kreditavtal då det finns en överenskommelse mellan säljaren och kreditgivaren, medan det enligt konsumentkreditdirektivet föreligger ett kombinerat kreditavtal också då det av kreditavtalet framgår att krediten avser att finansiera en viss vara eller tjänst (jfr den föreslagna definitionen av kreditköp i 2 § konsumentkreditlagen).

Vidare uttalas att det bör framgå att ett kreditavtal ska upphöra att gälla om konsumenten utövar sin ångerrätt i samband med ett kreditköp enligt konsumentkreditlagen. Problemet med avbetalningsköp är att samma avtal utgör både köpekontrakt och finansieringskontrakt. Föreningen anser därför att frågan vad som gäller då avtalet ångras endast partiellt bör beröras i förarbetena.

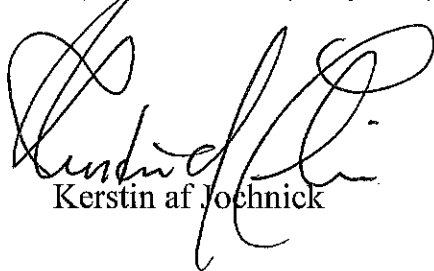
- Vad avses med "konsument" i 21 §?

21 § reglerar endast då konsumenten ångrar sig. Det finns inget skrivet om vad som gäller om det finns två eller fler kredittagare och endast en önskar utöva sin ångerrätt. Här vore det orimligt om en kreditgivare förblir bunden av avtalet eftersom grundförutsättningarna för krediten har förändrats avsevärt.

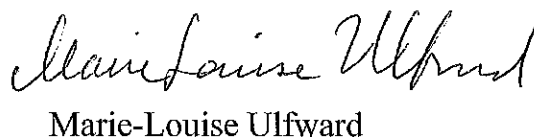
Undantaget för bolån

I Sverige har konsumenter sedan länge haft möjlighet att förtidslösa lån. Ångerrätt finns också sedan tidigare beträffande distansförsäljning av finansiella tjänster. Den ångerrätt som nu införs i och med konsumentkreditdirektivet innebär dock en påtaglig förändring av svensk rätt eftersom en ångerrätt, till skillnad från vid förtidslösen av krediter, inte ger kreditgivaren någon rätt till ränteskillnadsersättning. Skulle ångerrätten införas för bolån och liknande krediter skulle det, som påtalas i departementspromemorian, utsätta kreditgivare för en risk för att de återbetalade pengarna enligt det ursprungliga lånet inte kan omplaceras med en lika god avkastning som kreditgivaren räknade med vid avtalsslutet och som ligger till grund för den egna finansieringen av utlåningen. En ångerrätt för bolån skulle därmed kunna få mycket negativa konsekvenser för hela den delen av kreditmarknaden. Föreningen välkomnar därför detta viktiga undantag från ångerrätten.

SVENSKA BANKFÖRENINGEN

Kerstin af Jochnick

Marie-Louise Ulfward